

بررسی هرج و مرج فراگیر پس از سقوط حکومت بشار اسد

سوریه چندپاره

«دولت ضعیف بهتر از بی‌دولتی است»؛ این گزاره تقریباً مورد اتفاق تمام مکاتب در روابط بین‌الملل است اما فراتر از تمام مکاتب، واقع‌گرایان در یک نگاه حداکثری، دار و ندار هر کشور

را دولت قوی می‌دانند. هابز می‌گفت همه چیز یک کشور داشتن دولت قدرتمند یا لویاتان است؛ یک کشور بدون داشتن دولت قدرتمند چیزی برای عرضه ندارد و پر از ناامنی و خشونت و بی‌نظمی است، چرا که انسان، گرگ انسان است و به تبع دولت‌ها در نظام بین‌الملل گرگ یکدیگرند. دولت‌ها به دنبال کسب قدرت در روابط بین‌الملل از هیچ ضری به دیگری دریغ نمی‌کنند. این گزاره‌ها را این روزها بیش از هر کسی در منطقه، مردم سوریه درک می‌کنند. با تضعیف حکومت بشار اسد در سوریه از سال ۲۰۱۱ و شروع جنگ داخلی، بی‌نظمی سوریه را فراگرفت اما سقوط دولت او همه چیز را به‌هم ریخت. روی کار آمدن باندی تروریست در رأس حکومت که گروه‌های مختلفی آن را نپذیرفته‌اند، تا آخر بر پیکر کم‌جان سوریه بود. از همان روزهای اول با حملات اسرائیل به سوریه مشخص شد روزهای تاریکی در انتظار سوریه است.

سقوط دمشق در ۸ دسامبر ۲۰۲۴، پس از حمله سریع گروه‌های مخالف تحت رهبری هیات تحریرالاشام، خلأ قدرت عمیقی در سوریه ایجاد کرد که بازنگران منطقه‌ای و بین‌المللی به سرعت برای پر کردن آن وارد عمل شدند. اسرائیل که سال‌ها به بهانه جلوگیری از انتقال تسلیحات به حزب‌الله یا گروه‌های مورد حمایت ایران حملات پراکنده‌ای به خاک سوریه انجام می‌داد، پس از سقوط دولت اسد، رویکردی تهاجمی‌تر در پیش گرفت. تنها در چند روز پس از فروپاشی دولت، اسرائیل بیش از ۵۰۰ حمله هوایی به تأسیسات نظامی سوریه انجام داد و به گفته رامی عبدالرحمن، رئیس دیدهبان حقوق بشر سوریه، بیش از ۹۰ درصد توان نظامی این کشور از جمله جنگنده‌ها، هلیکوپترها، سلاح‌ها و نیروی دریایی را نابود کرد. این حملات که برخی رسانه‌های اسرائیلی آن را «میروشیما در طرطوس» نامیدند، انبارهای تسلیحاتی در مناطق ساحلی مانند طرطوس و بانباس را هدف قرار داد و به گفته شدن غیرنظامیان منجر شد؛ امری که انتقادات بین‌المللی را برانگیخت. حتی کرملین، وزارت خارجه طالبان و رئیس‌جمهور کوبا این حملات را محکوم کردند

و آن را نقض حاکمیت سوریه دانستند. اسرائیل اما با توجیه «جلوگیری از دسترسی گروه‌های تندرو به تسلیحات» حملات خود را گسترش داد و حتی منطقه حائل در نزدیکی بلندی‌های جولان را که از توافق آتش‌بس ۱۹۷۴ تحت نظارت سازمان ملل بود، اشغال کرد. بنیامین نتانیاهو اعلام کرد این اشغال «تا اطلاع ثانوی» ادامه خواهد داشت؛ اقدامی که توافق ۵۰ ساله را نقض کرد.

آخرین نمونه از این تهاجمات، حملات جمعه شب (۲ مه ۲۰۲۵) اسرائیل به حومه دمشق بود که به گفته منابع خبری، مناطقی نزدیک به کاخ ریاست‌جمهوری را هدف قرار داد. این حملات که نیروی هوایی اسرائیل آن را تأیید کرد، به بهانه جلوگیری از استقرار نیروهای دولت انتقالی در نزدیکی مناطق دروزی‌نشین انجام شد. نتانیاهو در بیانیه‌ای اعلام کرد: «این یک پیام روشن برای دولت سوریه است. ما اجازه استقرار نیروها در جنوب دمشق و هر گونه تهدیدی برای جامعه دروزی را نخواهیم داد». این حمله که به گفته منابع محلی انفجارهای مهیبی در مناطق صحنایا و جرمانا ایجاد کرد، بخشی از استراتژی اسرائیل برای تثبیت نفوذ خود در جنوب سوریه بود.

این تهاجمات گسترده نه تنها توان نظامی سوریه را فلج کرد، بلکه به تشدید ناامنی و بی‌نظمی در سراسر کشور دامن زد. دولت انتقالی سوریه، متشکل از گروه‌هایی مانند هیات تحریرالاشام و ارتش ملی سوریه با حمایت ترکیه تلاش کرد کنترل مناطق را به دست گیرد اما نبود نیروی نظامی منسجم، میدان را برای گروه‌های شبه‌نظامی و درگیری‌های فرقه‌ای باز گذاشت. در غرب سوریه، یوژه در استان‌های لاذقیه و طرطوس با اکثریت علوی، درگیری‌هایی بین نیروهای دولت انتقالی و گروه‌های محلی گزارش شد. انتشار ویدئوهایی از حمله به اماکن مذهبی علویان، مانند آرامگاه خصیمی در حلب، این تنش‌ها را تشدید کرد و بیش از ۳۰۰ غیرنظمی را قربانی کرد. این خشونت‌های فرقه‌ای، ترس را در میان اقلیت‌های مذهبی و قومی، از جمله دروزی‌ها، کردها، علویان و مسیحیان افزایش داد.

دروزی‌های سوریه که حدود ۲ درصد جمعیت کشور (تقریباً ۷۰۰ هزار نفر) را تشکیل می‌دهند و عمدتاً در سوید، صحنایا و جرمانا ساکنند، در این آشوب موقعیت پیچیده‌ای دارند. این اقلیت که در طول جنگ داخلی تا حد زیادی بی‌طرف مانده بود، پس از سقوط دولت اسد با تهدیدات جدیدی مواجه شد. درگیری‌های اخیر در صحنایا و جرمانا که پس از انتشار یک فایل صوتی توهین‌آمیز به

محاصره مرگبار غزه

در سایه ادامه محاصره شدید نوار غزه توسط رژیم صهیونیستی، سازمان‌های امدادی، نهادهای حقوق بشری و مسئولان بهداشتی در این منطقه نسبت به وضعیت فاجعه‌بار انسانی هشدار داده‌اند. سازمان‌های امدادی فعال در غزه گزارش داده‌اند ذخایر غذا، آب و سوخت در آستانه اتمام است و قیمت اندک مواد باقی‌مانده نیز از توان مالی مردم خارج شده‌است. خبریه بین‌المللی «لوسکاف» اعلام کرده بسیاری از مادران در غزه تنها قادر به تهیه یک وعده غذایی در روز برای فرزندان خود هستند. در همین حال شبکه سازمان‌های مردم‌نهاد فلسطینی هشدار داده است در صورت تداوم محاصره، ۷۰۰ آشپزخانه خیریه در عرض یک هفته تعطیل خواهد شد.

«فرانچسکا آلبانیز» گزارشگر ویژه سازمان ملل در امور حقوق بشر در سرزمین‌های اشغالی، وضعیت گرسنگی مردم غزه را «تنگی بر پیشانی جامعه جهانی» خواند و خواستار اقدام فوری بین‌المللی برای پایان دادن به این فاجعه شده است. از سوی دیگر، مدیر بیمارستان‌های میدانی وزارت بهداشت غزه در گفت‌وگو با شبکه الجزیره اعلام کرد موارد مرگ بر اثر سوءتغذیه در حال افزایش است.

تهاجم اوکراین به خاک روسیه در سال آخر دولت بایدن به اشغال بخش‌هایی از استان کورسک روسیه در مرز با این کشور انجامید اما بسیاری از تحلیلگران و مقامات روسیه اعلام کردند این تهاجم یا به عبارتی ضدحمله توسط ارتش ناتو انجام شده است؛ اقدامی که از زمان جنگ دوم جهانی و پس از حمله آلمان نازی به خاک شوروی بی‌سابقه بود. اکنون با بازپس‌گیری کامل این استان توسط ارتش روسیه و شکست پرهزینه اوکراینی‌ها در این محور استراتژیک، بسیاری از تحلیلگران معتقدند بزرگ‌ترین مانع توقف جنگ اوکراین برداشته شده است. تصرف بخش‌هایی از کورسک قرار بود به عنوان برگ برنده کی‌یف در مذاکرات آتش‌بس و صلح باشد و موضوع بازپس‌دادن آن در ازای خروج ارتش روسیه از مناطق شرقی اوکراین روی میز مذاکره قرار گیرد اما اکنون با این شکست، تعاریف متفاوتی توسط رسانه‌های غربی در این ارتباط ارائه می‌شود.

■ **اهمیت کورسک**

تحلیلگر خبر‌گزاری رویترز در گزارشی نوشت پایان این تهاجم یکی از مواقع اصلی دستیابی به توافق صلح را برداشته است، زیرا رئیس‌جمهور روسیه اعلام کرده بود تا زمانی که مناطق اشغالی کورسک به دست روس‌ها بازنگردد، جنگ پایان نخواهد یافت. اکنون پس از حدود ۹ ماه روس‌ها نتوانستند نیروهای اوکراینی را از این منطقه بیرون برانند؛ مسأله‌ای که به گفته خبرگزاری رویترز می‌تواند مسیر توافق آتش‌بس را هموار کند. ۱۶ آگوست ۲۰۲۴ مصادف با ۱۵ مرداد ۱۴۰۳ پس از آغاز جنگ روسیه و اوکراین، کی‌یف در حمله‌ای غافلگیرانه، نظامیان خود را با عبور از

اداره کل تجارت خارجی هند اعلام کرد این کشور

دست به اعمال ممنوعیت فوری بر واردات و ترانزیت کالاها از پاکستان زده و این ممنوعیت تا اطلاع ثانوی اجرا خواهد شد. این سازمان در بیانیه‌ای اعلام کرد: «واردات مستقیم یا غیرمستقیم یا ترانزیت همه کالاها با منشأ پاکستان یا صادر شده از پاکستان، چه مشمول واردات آزاد بوده باشند یا از طرق دیگر مجوز واردات گرفته باشند، با فوریت و تا اطلاع ثانوی ممنوع خواهند بود.

این محدودیت در راستای امنیت ملی و سیاست عمومی اعمال می‌شود». بر اساس اعلام اداره کل مذکور، این ممنوعیت به صورت فوری تا زمان دریافت دستورات جدید اجرایی می‌شود و هر گونه استثنای آن نیازمند تأییدیه دولتی قبلی است.

تنش‌ها بین هند و پاکستان در پی وقوع حمله تروریستی در ۲۲ آوریل در منطقه پهلگام واقع در نواحی تحت کنترل هند در جامو و کشمیر بالا گرفت؛ حمله‌ای تروریستی از سوی گروهی از شبه‌نظامیان افراط‌گرای مسلح که به کشته شدن دست‌کم ۲۶ نفر از گردشگران بودایی انجامید. گروهی شبه‌نظامی وابسته به سازمان افراط‌گرای «لشکر

گزارش خبر‌گزاری رویترز درباره اهمیت بازپس‌گیری کورسک توسط روسیه

برداشتن بزرگ‌ترین مانع صلح اوکراین

غربی‌ها آن هم در شرایطی که انتخابات آمریکا و بسیاری از کشورهای اروپایی نزدیک بود، اقداماتی جسورانه بود که اکنون با مشخص شدن تبعات آن، حالتی حماقت‌بار یافته است. ■ **پیش‌روی‌های روسیه**

روسیه از زمان حمله اوکراین به کورسک تاکنون حدود ۲۰۰۰ کیلومتر مربع از خاک اوکراین را تصرف کرده، مساحتی بسیار گسترده که با توجه به تصرفات قبلی روس‌ها نشان از شکست فاجعه‌بار ارتش اوکراین دارد. روس‌ها در پاسخ به ضدحمله ناگهانی اوکراین که با تحریک و تجهیز ناتو انجام شد، ضدحمله‌ای هسته و پیوسته را رقم زدند که نتیجه‌آن تحلیل رفتن ارتش اوکراین و پیشروی باور نکردنی به عمق خطوط دفاعی اوکراین بود. گریستوف مرک‌کالیون، پژوهشگر اندیشکده نظامی آمریکایی در این باره می‌گوید: «اوکراین عملاً سرزمینی را که بیشترین ارزش را برایش دارد (خاک خودش) با منطقه‌ای که نمی‌توانست برای همیشه نگه دارد، مبادله کرد» به

افزایش تنش میان هند و پاکستان

طبیعه» در پاکستان مسؤولیت این حمله تروریستی را بر عهده گرفت. هند مسؤولیت این حمله تروریستی را متوجه پاکستان دانسته و در واکنش به آن دست به مجازات‌ها علیه اسلام‌آباد شامل کاهش سطح نمایندگی دیپلماتیک متقابل، معلق کردن معاهده توزیع آب رود سند و بستن

تنها گذرگاه مرزی مهمی فعال میان ۲ کشور زد. همچنین «زاندرآ زودی» نخست‌وزیر هند به ارتش کشورش آزادی عملیاتی از بابت تصمیم‌گیری پیرامون شیوه، اهداف و زمانبندی پاسخ به حمله تروریستی پهلگام اعطا کرد. پاکستان نیز در پاسخ به این اقدامات هند دست به معلق کردن تمام تبادلات تجاری با هند و بستن حریم هوایی خود به روی پروازهای هند زد. کمیته امنیت ملی پاکستان اعلام کرد این کشور هر گونه اقدام هند به منظور منحرف کردن سهم آب پاکستان از رود سند را اقدام جنگی تلقی خواهد کرد.

از سوی اوکراین بیش از ۳۰۰ کیلومتر مربع از بلوچستان پاکستان شاهد حمله تروریستی گروه جدایی‌طلب BLA و تصرف این شهر توسط این گروه بوده؛ اقدامی که در پی آن مراکز دولتی و امنیتی هدف قرار گرفت.

نظر می‌رسد شکست حیثیتی اوکراین و همزانی آن با مذاکرات همراه با میانجی‌گری دولت ترامپ، هزینه‌اقدامات زلنسکی را بیش از پیش مشخص کرده است اما در این مسیر روسیه تنها نبوده است. در خلال جنگ در این محور بود که گولوله‌ها و نیروهای کره‌شمالی به روسیه در بازپس‌گیری کورسک کمک کردند؛ مسأله‌ای که مورد توجه پوتین نیز قرار گرفت و از آن قدردانی کرد. نیروهای روسیه پس از یک ماه جنگ و تثبیت خط مقدم موفق شدند ضدحمله خود را آغاز کنند. نیروهای روسیه با بهره‌گیری از پهپادهای فیبر نوری (که کمتر قابل اختلال هستند)، بتدریج دفاع نیروهای اوکراینی را در هم شکستند. در عرض ۳ ماه روسیه بیش از نیمی از منطقه تحت کنترل اوکراین را پس گرفت و ۶ تا فوری، این منطقه به ۴۲۸ کیلومتر مربع کاهش یافت. در سومین سالگرد حمله به اوکراین، پوتین لباس نظامی پوشید و به کورسک رفت، از فرماندهان خواست پیشروی را ادامه دهند و پیشنهاد ایجاد یک منطقه حائل در مرز اوکراین را داد.

در ماه مارس اوکراین بیش از ۳۰۰ کیلومتر مربع از قلمرویی را که در منطقه کورسک در اختیار داشت از دست داد. والری گراسیموف، فرمانده کل ارتش روسیه که هدایت جنگ را بر عهده دارد، روز یکشنبه پس از آنکه آخرین واحدهای اوکراینی از روستای گورنال در مجاورت مرز بیرون رانده شدند، به پوتین گزارش داد روسیه منطقه کورسک را پاکسازی کرده است. گراسیموف همچنین به پوتین گفت مطابق دستورات وی نیروهای روسیه تا ایجاد منطقه حائل به جنگ ادامه می‌دهند و ۹۰ کیلومتر مربع از منطقه سومی اوکراین را به تصرف خود در آورده‌اند.

یکشنبه ۱۴ اردیبهشت ۱۴۰۴
وطن‌امروز | شماره ۴۳۰۷

[بین‌الملل]

دور دنیا

عملیات موشکی یمن

علیه تل‌آویو

سخت‌گویی نیروهای مسلح یمن در آخرین بیانیه خود اعلام کرد: در چارچوب حمایت از ملت مظلوم فلسطین و محکومیت جنایت نسل‌کشی مردم غزه توسط رژیم صهیونیستی با حمایت‌های آمریکا، نیروی موشکی نیروهای مسلح یمن در عملیاتی یک هدف نظامی برای رژیم صهیونیستی در جنوب منطقه اشغالی یافا (تل‌آویو) را در تاریخ ۳ مه ۲۰۲۵ مصادف با پامداد ۱۳ اردیبهشت ۱۴۰۴ هدف قرار داده است. سرلشکر یحیی سریع گفت: این عملیات با موشک بالستیک فراصوت «فلسطین ۲» انجام شد و موشک با موفقیت به هدف خود اصابت کرده و سامانه‌های پدافندی دشمن نتوانستند با آن مقابله کنند. وی تأکید کرد: تمام امت اسلامی پیامدهای سکوت و تسلیم را تحمل خواهد کرد، آنچه در غزه رخ می‌دهد پیامدهای آن دیر یا زود به کشورهای دیگر نیز خواهد رسید، دشمن تجاوزهای خود را گسترش خواهد داد، بنابراین حمایت امروز از غزه که از تمام طرف‌ها دفاع می‌کند، بهتر از این است که منتظر خطر باشیم تا به تمام پایتخت‌ها برسد. سخت‌گویی نیروهای مسلح یمن همچنین گفت: تا زمان توقف تجاوزها به غزه و پایان محاصره این منطقه، حمایت و پشتیبانی ما از غزه ادامه خواهد داشت. در مقابل نیز رسانه‌های رژیم صهیونیستی اعلام کردند به دنبال شلیک موشک از یمن، آژیرهای خطر در ۱۰۰ منطقه از سرزمین‌های اشغالی فلسطین فعال شده است. براساس اعلام این رسانه‌ها، آژیرهای هشدار در قدس اشغالی، تل‌آویو و نقب به صدا درآمد و ارتش رژیم صهیونیستی برای پدافند موشک یعنی تلاش کرد.

آغاز انتخابات سراسری استرالیا

طبق گزارش رسانه‌های محلی، انتخابات سراسری استرالیا در حال برگزاری است. صندوق‌های آرا از ساعت ۸:۰۰ پامداد روز شنبه در سواحل شرقی استرالیا روی میلیون‌ها رای‌دهنده که با نگرانی از هزینه‌های زندگی و تعرفه‌های دونالد ترامپ مواجهند، باز شده؛ این رای‌گیری تا روز یکشنبه ادامه خواهد داشت. بنا بر گزارشات، رقابت بین «آنتونی‌آلبانیز» نخست‌وزیر کنونی که تلاش دارد برای بار دوم در این سمت ایقا شود و «پیتر داتون» رهبر «حزب لیبرال استرالیا» (Liberal Party of Australia) که حزب مخالف دولت است، در جریان است. این دور از انتخابات تحت‌الشعاع هزینه‌های زندگی، نظام بهداشت عمومی در حال گسست، هزینه‌های سنگین مسکن و تعرفه‌های تجاری دونالد ترامپ، رئیس‌جمهوری آمریکا قرار دارد. بنا بر اعلام مقامات برگزارکننده انتخابات در استرالیا، در مجموع ۱۸ میلیون و ۱۰۰ هزار نفر برای رای دادن ثبت‌نام شده‌اند تاکنون بیش از یک سوم رای‌دهندگان آرای خود را به صندوق انداخته‌اند. آلبانیز ۶۲ ساله، نخست‌وزیر کنونی استرالیا وعده داده است در صورت پیروزی در انتخابات، انرژی تجدیدپذیر را تروریست، بحران رو به وخامت مسکن را مهر و بوده‌جه را به سیستم مراقبت‌های بهداشتی فرسوده این کشور تزریق کند. در همین حال داتون با اشاره به نتگاتنگ بودن نتیجه در این دوره از انتخابات گفت قشر خاموش استرالیا ممکن است شگفتی‌ساز شود و تأکید کرد وی در صورت پیروزی، کشور را به مسیر درست خود باز خواهد گرداند. این گزارش حاکی است هر چند نتایج رسمی ممکن است هفته‌ها طول بکشد اما نتایج اولیه غیررسمی از کمیسیون انتخابات معمولاً نشان خواهد داد چه نامزدی قادر خواهد بود دولت بعدی را تشکیل دهد.

زد و خورد پهبادی

روسیه‌واوکراین

مقامات اوکراین اعلام کردند روسیه اواخر روز جمعه حمله پهبادی گسترده‌ای به خارکیف به عنوان دومین شهر بزرگ این کشور انجام داد. بر اساس گزارش‌ها یک مجتمع آپارتمانی در نتیجه این حملات دچار آتش‌سوزی شد و ۴۶ نفر زخمی شدند. ایخور ترخوف، شهردار خارکیف با اعلام این خبر در پیام‌رسان تلگرام نوشت ۱۲ قطعه در ۴ منطقه مرکزی شهر، هدف مکرر حملات هوایی روسیه قرار گرفته است. ولودیمیر زلنسکی، رئیس‌جمهوری اوکراین با محکوم کردن این حملات در تلگرام مدعی شد: «هیچ هدف نظامی وجود ندارد و نمی‌توانست وجود داشته باشد. روسیه زمانی که اوکراینی‌ها در خانه‌های خود هستند، زمانی که فرزندان‌شان را به رختخواب می‌فرستند، به خانه‌ها حمله می‌کند. در حالی که جهان در تصمیم‌گیری‌ها تعلل می‌کند، تقریباً هر شب در اوکراین تبدیل به وحشتی می‌شود که منجر به از دست رفتن جان انسان‌ها می‌شود. اوکراین به پدافند هوایی قوی‌تر نیاز دارد. تصمیمات قوی‌تر و واقعی از سوی شرکای ما؛ ایالات متحده، اروپا و همه شرکای ما که به دنبال صلح هستند». مقامات اوکراین همچنین اعلام کردند ۴ نفر نیز در حمله پهبادی و تویخانه‌ای روسیه به مناطقی در شرق نیکوپول در منطقه جنوب شرقی دنیپروپتروفسک زخمی شدند. این گزارش‌ها در حالی است که روسیه هدف قرار دادن عمدی غیرنظامیان را تکذیب می‌کند. از سوی دیگر، وزارت دفاع روسیه نیز گزارش داد واحدهای پدافند هوایی این کشور ۱۰ پهپاد اوکراینی را در عرض یک ساعت منهدم کرده‌اند؛ در جمله ۸ پهپاد بر فراز منطقه مرزی بریانسک و ۲ پهپاد بر فراز کریمه. تداوم حملات روسیه و اوکراین علیه یکدیگر در حالی است که سخت‌گویی وزارت خارجه آمریکا دیروز گفت: «دیگر حاضر نیستیم برای میانجی‌گری در مذاکرات صلح دور دنیا بگردیم. حالا نوعی طرفین‌ست که پیشنهادهای مشخص و عملی خود را برای پایان این جنگ ارائه دهند». تمی برلی افروز: واشنگتن متعهد به حل و فصل بحران اوکراین است و همچنان به تلاش‌ها برای دستیابی به صلح در اوکراین پایبند است اما می‌خواهد نقش میانجی‌گری خود را کاهش دهد.